

**Державний торговельно-економічний університет
Кафедра світової економіки**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС В ОФШОРНИХ ЗОНАХ

*(на матеріалах Асоціації «Український національний комітет Міжнародної
Торгової Палати (ICC Ukraine)», м. Київ)*

Студента 2 курсу, 14м групи,
спеціальності 292 «Міжнародні
економічні відносини»
освітньої програми
«Міжнародний бізнес»

Данієляна Даниїла
Геворговича

Науковий керівник,
кандидат економічних
наук, доцент

Лежетько Вікторія
Геннадіївна

Гарант освітньо- професійної
програми, доктор економічних
наук, професор

Калюжна Наталія
Геннадіївна

Київ 2025

АНОТАЦІЯ

Данієлян Д. Г. МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС В ОФШОРНИХ ЗОНАХ *(на матеріалах ICC Ukraine)*

У кваліфікаційній роботі досліджено економічну сутність, класифікацію та функції офшорних зон у системі міжнародного бізнесу. Проаналізовано мотиви використання офшорних юрисдикцій транснаціональними корпораціями, такі як оптимізація оподаткування, забезпечення конфіденційності та захист активів. Розглянуто роль провідних міжнародних організацій (ОЕСР, FATF, ЄС, G20, ICC) у боротьбі з агресивним податковим плануванням та у формуванні глобальних стандартів фінансової прозорості. Запропоновано напрями вдосконалення регулювання, серед яких: гармонізація податкових норм, розширення автоматичного обміну інформацією та залучення Міжнародної торгової палати (ICC) до участі в розробці глобальних податкових стандартів.

Ключові слова: офшорна зона, міжнародний бізнес, податкове планування, BEPS, CRS, ОЕСР, ICC.

SUMMARY

Daniel Danielian. INTERNATIONAL BUSINESS IN THE OFFSHORE ZONES *(based on materials of ICC Ukraine)*

The qualification paper examines the economic essence, classification, and functions of offshore zones within the system of international business. The motives for using offshore jurisdictions by multinational corporations are analyzed, including tax optimization, ensuring confidentiality, and asset protection. The role of leading international organizations (OECD, FATF, EU, G20, ICC) in combating aggressive tax planning and forming global financial transparency standards is considered. Directions for improving regulation are proposed, among which are: harmonization of tax norms, expansion of automatic information exchange, and involvement of the International Chamber of Commerce (ICC) in the development of global tax standards.

Keywords: offshore zone, international business, tax planning, BEPS, CRS, OECD, ICC.

Державний торговельно-економічний університет

Факультет міжнародної торгівлі та права
Кафедра світової економіки
Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»,
ОП «Міжнародний бізнес»

Затверджую

Зав. Кафедри Дугінець Г.В.

«__» _____ 20__ р

Завдання

на кваліфікаційний проєкт (роботу) студентіві

Данієлян Даниїлу Геворговичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційного проєкту (роботи)

МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС В ОФШОРНИХ ЗОНАХ

(на матеріалах Асоціації «Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine)», м. Київ)

Затверджена наказом ректора від «__» _____ 20__ р. №__

2. Строк здачі студентом закінченого проєкту (роботи)

25.11.2025 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до проєкту (роботи)

Мета проєкту (роботи) - визначити особливості використання офшорних зон у міжнародному бізнесі та розробити пропозиції щодо підвищення ефективності їх регулювання.

Об'єктом дослідження є процес використання офшорних зон у міжнародному бізнесі.

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають у процесі застосування офшорних механізмів у господарській діяльності компаній.

4. Перелік графічного матеріалу

Табл. 1.1 Тлумачення поняття «офшор»; Табл. 1.2 Функції офшорних зон;
Табл. 1.2 Функції офшорних зон; Рис. 1.1 Індекс корпоративних податкових гаваней;
Табл. 2.1 Роль міжнародних організацій у регулюванні офшорної діяльності;
Табл. 2.2 Основні рішення G20 у сфері протидії офшорним схемам;
Табл. 2.3 Оцінка щорічних втрат від офшорної діяльності; Табл. 3.1 Оцінка запропонованих заходів.

5. Консультанти по проекту (роботі) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

6. Зміст кваліфікаційного проекту (роботи) (перелік питань за кожним розділом)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

1.1. Економічна природа та класифікація офшорних зон

1.2. Мотиви використання офшорів міжнародними корпораціями

РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОФШОРІВ

2.1. Роль міжнародних організацій у боротьбі з агресивним податковим плануванням

2.2. Ефективність механізмів контролю та проблеми регулювання бізнесу

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ РЕГУЛЮВАННЯ ОФШОРНИХ СХЕМ ЗА УЧАСТІ ІСС

3.1. Напрями вдосконалення міжнародного регулювання офшорної діяльності

3.2. Оцінка потенціалу запропонованих заходів у контексті подолання викликів міжнародного бізнесу за участі ІСС Ukraine

7. Календарний план виконання проєкту (роботи)

№ пор.	Назва етапів кваліфікаційного проєкту (роботи)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Подача до друку наукової статті	до 01.05.2025	до 01.05.2025
2	Підготовка I розділу роботи КР	до 31.05.2025	до 31.05.2025
3	Підготовка II розділу роботи КР	до 30.08.2025	до 30.08.2025
4	Підготовка III розділу роботи КР	до 01.10.2025	до 01.10.2025
5	Подача науковому керівнику готової роботи	до 25.10.2025	до 25.10.2025
6	Попередній захист	10.11- 28.11.2025	10.11- 28.11.2025
7	Подача роботи завідувачу кафедри	24.11- 28.11.2025	24.11- 28.11.2025
8	Рецензування роботи	24.11- 28.11.2025	24.11- 28.11.2025
9	Захист КР	15.12- 16.12.2025 (згідно з графіком роботи ЕК)	15.12- 16.12.2025 (згідно з графіком роботи ЕК)

8. Дата видачі завдання «01» листопада 2024 р.

9. Керівник кваліфікаційного проєкту (роботи)

Лежетьокова В.Г.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Гарант освітньої програми Калюжна Н.Г.

(прізвище, ініціали, підпис)

11. Завдання прийняв до виконання студент

Даніелян Д.Г.

(прізвище, ініціали, підпис)

12. Відгук керівника кваліфікаційного проєкту (роботи)

Кваліфікаційна робота Данієляна Даніїла присвячена дослідженню проблематики офшорних зон, їх регулювання та перспектив вдосконалення системи міжнародного контролю за участю ІСС Ukraine (Міжнародної торгової палати).

Перший розділ містить теоретичне підґрунтя, на основі якого охарактеризовано економічну природу та класифікацію офшорів, а також мотиви їх використання міжнародними корпораціями. Важливо, що розгляд мотивів використання офшорів дає змогу пояснити економічну логіку міжнародних компаній та розуміння проблематики регулювання.

В другому розділі відображено роль ключових міжнародних організацій, таких як OECD, FATF, ЄС та ООН, а також окреслено проблеми ефективності існуючих інструментів регулювання. Така структура дозволяє комплексно оцінити сучасний стан глобального контролю над офшорними схемами та підкреслює актуальність проблеми у світовому масштабі.

Здобувачем запропоновано напрями вдосконалення регулювання, серед яких: гармонізація податкових норм, розширення автоматичного обміну інформацією та залучення Міжнародної торгової палати (ІСС Ukraine) до участі в розробці глобальних податкових стандартів.

Кваліфікаційна робота є комплексною, розкриває обрану тематику, відповідає встановленим вимогам та рекомендована до захисту.

Керівник кваліфікаційного проєкту (роботи)

Лежєпєокова В.Г.

(підпис, дата)

13. Висновок про кваліфікаційний проєкт (роботу)

Кваліфікаційний проєкт (робота) студента

Данієлян Д.Г.

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми.

Калюжна Н.Г.

(підпис, прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри

Дугінець Г.В.

(підпис, прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 20__ р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ	5
1.1. Економічна природа та класифікація офшорних зон.....	5
1.2. Мотиви використання офшорів міжнародними корпораціями.....	10
Висновки до розділу 1.....	14
РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОФШОРІВ	15
2.1. Роль міжнародних організацій у боротьбі з агресивним податковим плануванням.....	15
2.2. Ефективність механізмів контролю та проблеми регулювання бізнесу.....	19
Висновки до розділу 2.....	26
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ РЕГУЛЮВАННЯ ОФШОРНИХ СХЕМ ЗА УЧАСТІ ІСС	27
3.1. Напрями вдосконалення міжнародного регулювання офшорної діяльності.....	27
3.2. Оцінка потенціалу запропонованих заходів у контексті подолання викликів міжнародного бізнесу за участі ІСС Ukraine.....	32
Висновки до розділу 3.....	38
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	44

ВСТУП

Актуальність теми роботи

У сучасній економіці офшорні зони відіграють значну роль у міжнародному русі капіталу. Вони використовуються компаніями для податкової оптимізації, управління фінансовими потоками та зниження регуляторних ризиків. Водночас діяльність у таких юрисдикціях створює труднощі для держав у сфері оподаткування, фінансового контролю та протидії відтоку капіталу.

Посилення глобалізації сприяє поширенню офшорних механізмів, що актуалізує потребу в їх глибшому дослідженні. Міжнародні ініціативи, такі як проєкт BEPS Організації економічного співробітництва та розвитку, свідчать про зростання уваги до питань прозорості фінансової звітності та протидії шкідливим податковим практикам. Водночас ефективність цих заходів залишається обмеженою, що підтверджує необхідність пошуку нових підходів до регулювання офшорної діяльності.

Аналіз рівня розробленості теми

Проблеми офшоризації висвітлені в численних працях українських і зарубіжних науковців. Вітчизняні дослідники розглядають вплив офшорів на податкову систему, бюджетні надходження та фінансову стабільність держави. Зарубіжні автори аналізують роль офшорних юрисдикцій у глобальному розподілі капіталу, прозорості корпоративного оподаткування та дії міжнародних ініціатив щодо обміну податковою інформацією.

Попри це, залишається потреба у системному вивченні впливу офшорної діяльності на конкурентоспроможність компаній і податкову політику країн, а також у визначенні напрямів вдосконалення регулювання з урахуванням сучасних економічних тенденцій.

Мета і завдання дослідження

Мета роботи - визначити особливості використання офшорних зон у міжнародному бізнесі та розробити пропозиції щодо підвищення ефективності їх регулювання.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

1. розкрити економічну сутність і класифікацію офшорних юрисдикцій;
2. охарактеризувати основні мотиви використання офшорів у діяльності компаній;
3. проаналізувати вплив офшоризації на податкову політику держав;
4. розглянути міжнародний досвід протидії ухиленню від оподаткування;
5. запропонувати напрями вдосконалення регулювання офшорної діяльності.

Об'єкт і предмет дослідження

Об'єкт дослідження - процес використання офшорних зон у міжнародному бізнесі.

Предмет дослідження - економічні відносини, що виникають у процесі застосування офшорних механізмів у господарській діяльності компаній.

Методи дослідження

Для вирішення поставлених завдань використано методи аналізу й синтезу, порівняння, системного підходу та узагальнення. Статистичні методи застосовано для оцінки динаміки офшорних потоків і податкових надходжень. Використання комплексного підходу дало змогу визначити взаємозв'язки між використанням офшорів та змінами у міжнародному податковому регулюванні.

Апробація

За результатами проведеного дослідження було опубліковано наукову статтю **“Використання офшорних зон у міжнародному бізнесі”** у збірнику наукових праць **“Торговельно-економічні відносини у XXI ст.”**

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

Офшорна зона — це територія чи юрисдикція, яка пропонує неспівставно вигідні податкові, регуляторні та інформаційні умови для нерезидентів у фінансово-економічній діяльності. Такі юрисдикції дозволяють іноземним компаніям або фізичним особам створювати структури (компанії, фонди, трасти), які користуються мінімальними або нульовими податковими зобов'язаннями. Крім того, вони часто забезпечують обмежений обмін інформацією та високий рівень конфіденційності для власників.

У фінансово-економічній теорії офшорні фінансові центри (Offshore Financial Centres, OFCs) розглядаються як юрисдикції, які надають фінансові послуги нерезидентам у масштабах, що непропорційні їхній внутрішній економіці. Підходи до визначення офшорів варіюються серед дослідників і міжнародних інституцій — кожен із них виділяє різні аспекти цього явища (таблиця 1.1).

Класифікація офшорних зон часто спирається на різні підходи — правові, економічні, функціональні та мережеві. У наукових дослідженнях підкреслюють, що не існує універсальної класифікації, але кілька підходів допомагають систематизувати різноманіття офшорних юрисдикцій. За функціональним підходом часто розрізняють «sink-OFCs» (основні офшорні зони-приймачі) та «conduit-OFCs» (транзитні офшорні зони). У дослідженні CORPNET, яке аналізувало глобальну мережу власності компаній, виявлено 24 sink-OFC — юрисдикції, в яких диспропорційно велика частина вартості «зникає» з економічної системи, тобто служить кінцевим місцем накопичення капіталу. Крім того, виділено 5 conduit-OFC — юрисдикції, через які значні обсяги капіталу проходять транзитом на шляху до sink-OFC [1]. Цей підхід дозволяє показати, що не всі офшорні зони — це «острови у тіні»; багато з conduit-OFC — це значущі економіки з розвиненою інфраструктурою, які виконують роль «трубопроводів» для переміщення капіталу в глобальних структурах.

Таблиця 1.1

Тлумачення поняття «офшор»

Автор / організація	Визначення
Міжнародний валютний фонд (IMF) / Zoromé	Юрисдикція, яка надає фінансові послуги нерезидентам у масштабі, що непропорційний розмірам і фінансуванню її внутрішньої економіки (тобто обсяги фінансової діяльності для нерезидентів значно переважають розміри місцевої економіки).
Tax Justice Network	Термін «податкова гавань» / «офшор» описується як юрисдикція, що дозволяє корпораціям і приватним особам уникати дії законів інших країн і сплачувати значно менше податків, ніж вони мали б платити; такі юрисдикції часто характеризуються низьким або нульовим оподаткуванням, високим рівнем фінансової таємниці та слабким обміном інформацією.
Gabriel Zucman	Податкова гавань — юрисдикція, яка дозволяє переховувати фінансові активи та приховувати власників, внаслідок чого значна частина світового фінансового багатства концентрується «офшорно» та оподатковується мінімально або взагалі не оподатковується.
Garcia-Bernardo et al.	Офшорні фінансові центри поділяються на «кондуїти» (conduit OFCs), які перенаправляють потоки капіталу, і «сінки» (sink OFCs), в яких капітал акумулюється.
ОЕСР / OECD	OFC описується через характеристики: значні обсяги фінансових послуг нерезидентам, спеціальні податкові або регуляторні режими, а також проблеми з прозорістю/обміном інформацією; ОЕСР підходить до визначення через набір ознак і показників, а не єдине лаконічне формулювання.
BIS	OFC інтерпретується як юрисдикція з непропорційно великою роллю у міжнародному фінансуванні відносно свого ВВП; визначення часто базується на емпіричних показниках (наприклад, співвідношення експорту/імпорту фінансових послуг до ВВП).

Джерело: складено автором на основі [2;3;4;5;6;7]

Інший підхід класифікації спирається на розрізнення між «класичними офшорами / податковими притулками» з мінімальними або нульовими податками та «офшорами з низьким податковим рівнем або преференціями». За цим підходом, юрисдикції бувають такими, що фактично звільняють нерезидентів від податку або

мають дуже низькі ставки, а також такі, що пропонують спеціальні податкові режими, але не повне звільнення. У такому контексті Кіпр, Мальта, Сінгапур, Гонконг часто розглядаються як «офшори з пільговим оподаткуванням» [8] [9].

Офшорні юрисдикції виконують низку ключових функцій у міжнародній економіці, що зумовлює їхню привабливість для бізнесу та вплив на глобальні фінансові потоки. Узагальнення основних функцій офшорів подано в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Функції офшорних зон

Функція	Сутність
1. Мінімізація податкового навантаження	Офшорні юрисдикції надають можливість компаніям-нерезидентам зменшувати податкові витрати шляхом реєстрації холдингів, трастів чи філій у країнах із низьким або нульовим оподаткуванням. Це сприяє оптимізації податкового планування та легальному уникненню надмірного оподаткування.
2. Міжнародне фінансове посередництво	Офшорні центри здійснюють банківські, страхові, трастові операції, управління активами та корпоративне структурування для нерезидентів, забезпечуючи мобільність капіталу, ліквідність і фінансові інструменти, недоступні у країнах походження.
3. Підвищення конкурентоспроможності бізнесу	Офшори спрощують адміністративні та регуляторні процедури: реєстрацію компаній, подання звітності, зменшують бюрократичні вимоги, що дозволяє компаніям скорочувати витрати та ризики ведення бізнесу.
4. Захист активів і управління ризиками	Використання офшорних структур дозволяє ізолювати активи від політичної, економічної чи юридичної нестабільності, знизити ризик втрат капіталу, створити правові механізми захисту власності через трасти чи холдинги.
5. Сприяння інвестиційній активності	Офшори слугують каналом для повернення капіталу у вигляді інвестицій, стимулюють залучення іноземних інвестицій, розвиток бізнесу та інфраструктурних проєктів завдяки привабливим умовам для інвесторів.

Джерело: складено автором на основі [10;11]

Найвідомішими офшорними зонами є Британські Віргінські Острови (BVI), Кайманові острови, Багами, Люксембург, Сінгапур, Гонконг, Мальта та Острів Мен.

Британські Віргінські Острови (BVI) залишаються одним із найпопулярніших місць для реєстрації компаній нерезидентів. Тут діє Закон «BVI Business Companies Act», який забезпечує просту систему реєстрації, відсутність вимог до мінімального статутного капіталу, можливість використання номінальних директорів і акціонерів, а також гарантує високий рівень конфіденційності. За даними офіційної статистики, у BVI зареєстровано понад 400 000 активних компаній, що становить понад 40% світових офшорних реєстрацій. Економічна модель BVI орієнтована на надання корпоративних, трастових і фінансових послуг міжнародним клієнтам, і водночас юрисдикція підтримує членство у міжнародних організаціях, що борються з відмиванням грошей [12].

Кайманові острови є прикладом високорозвиненого офшорного фінансового центру, який спеціалізується на інвестиційних фондах і трастових структурах. За даними Міжнародного валютного фонду, у Кайманах зареєстровано понад 11 000 інвестиційних фондів, що робить юрисдикцію одним із провідних світових хабів для альтернативних інвестицій. Місцеве законодавство дозволяє створювати так звані *Exempted Companies* — компанії, звільнені від сплати місцевих податків, якщо вони не здійснюють діяльності на території островів. Водночас Кайманові острови мають розвинену банківську систему, дотримуються базельських стандартів і активно співпрацюють з міжнародними органами контролю за фінансовими потоками [13].

Іншим прикладом є Люксембург, який часто не відносять до класичних офшорів, проте його роль у глобальних фінансах є подібною. Люксембург відомий як «sink-OFC» — юрисдикція, куди акумулюється значний обсяг міжнародних інвестицій. За дослідженням CORPNET (Амстердамський університет), саме Люксембург, разом із Нідерландами, Швейцарією та Ірландією, належить до чотирьох головних фінансових «вузлів», через які проходять найбільші обсяги транснаціонального капіталу. У країні діє потужна система інвестиційних фондів

(UCITS, SICAV), гнучке корпоративне право та угоди про уникнення подвійного оподаткування з понад 80 державами. Це робить Люксембург привабливою юрисдикцією для розміщення холдингових структур транснаціональних корпорацій [14].

Окреме місце серед офшорних центрів посідає Сінгапур — приклад так званого «reformed offshore center», який поєднує низьке оподаткування з високим рівнем прозорості та міжнародного регулювання. Сінгапур надає пільги для холдингових і фінансових компаній, що здійснюють діяльність у регіоні Південно-Східної Азії, при цьому зберігає статус члена ОЕСР та FATF. Його стратегія полягає не у створенні “тіньових” умов, а в залученні легального капіталу через конкурентну податкову політику (загальна ставка корпоративного податку — 17%) [15].

Гонконг — ще одна ключова юрисдикція, що функціонує на межі між офшорним і фінансовим центром. Гонконг приваблює компанії через територіальний принцип оподаткування: доходи, отримані за межами його території, не підлягають оподаткуванню. Водночас він зберігає стабільну правову систему, засновану на англійському праві, та забезпечує вільний рух капіталу. Це робить Гонконг привабливим як для міжнародного бізнесу, так і для фінансових установ і біржових структур.

До менш масштабних, але активних офшорних центрів належать Мальта, Острів Мен і Сейшели. Мальта, наприклад, має подвійний режим — вона формально не є класичним офшором, проте надає податкові знижки для холдингових компаній, що дозволяє ефективно зменшувати ефективну ставку корпоративного податку до 5%. Острів Мен і Сейшели зберігають статус мікроофшорів, орієнтованих на малий та середній бізнес, з мінімальною звітністю та конфіденційністю власників [16].

На рис. 1.1 зображено Індекс корпоративних податкових гаваней — рейтинг країн, які найбільше сприяють ухиленню транснаціональних корпорацій від сплати податку на прибуток. Індекс оцінює, скільки простору для зловживань корпоративним оподаткуванням надають закони країни, а також відстежує обсяг

фінансової діяльності транснаціональних корпорацій, що входить до країни та виходить з неї. Ці два показники поєднуються, щоб визначити, яку роль країна відіграє у сприянні глобальним зловживанням корпоративним оподаткуванням.

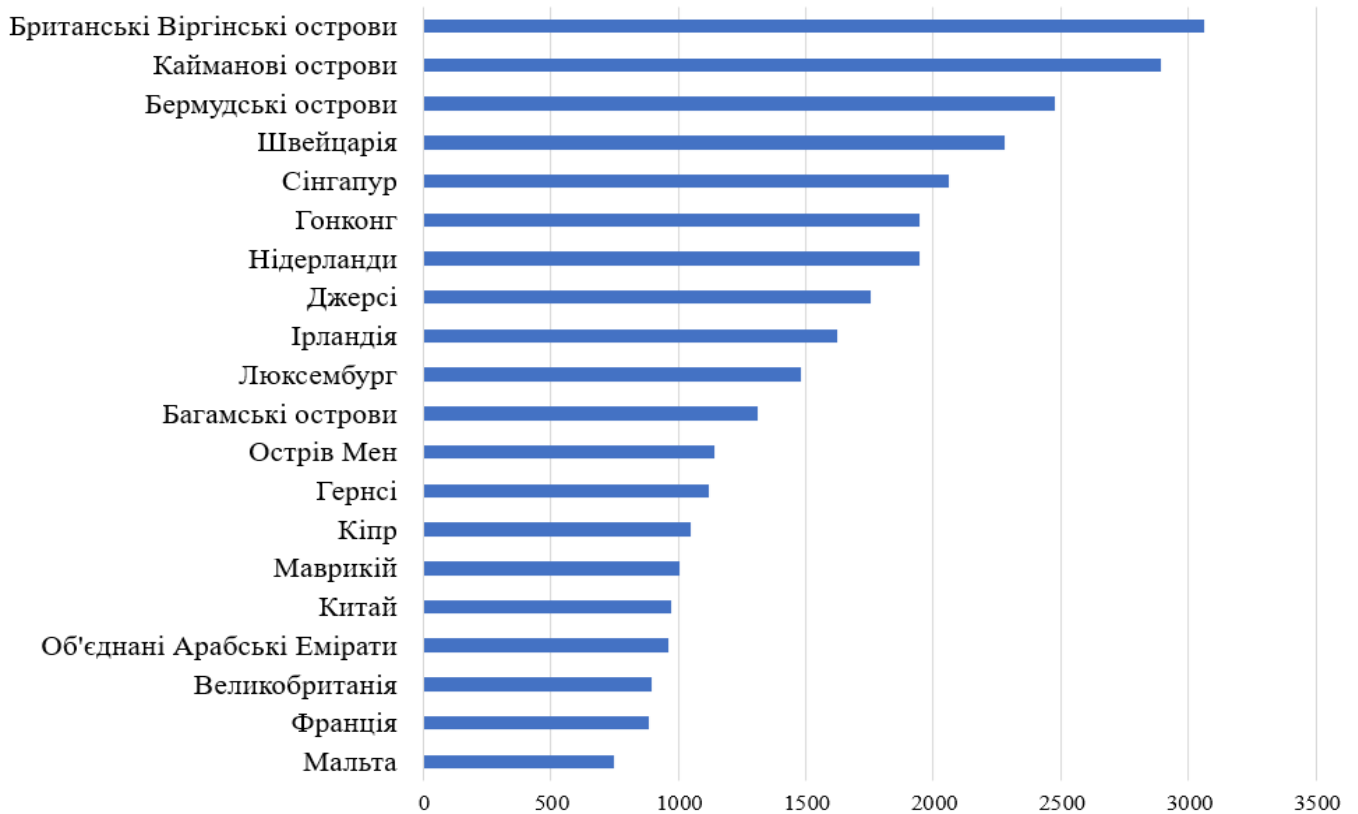

Рис. 1.1 Індекс корпоративних податкових гаваней
Джерело: *State of Tax Justice 2024* [17]

1.2. Мотиви використання офшорів міжнародними корпораціями

Оптимізація податків є однією з головних причин використання офшорних юрисдикцій у міжнародному бізнесі. Вона полягає у законному або напівзаконному зменшенні податкового навантаження компаній шляхом перенесення прибутків у країни з низькими або нульовими податковими ставками. Завдяки відмінностям у національних податкових системах, транснаціональні корпорації мають змогу структурувати свої фінансові потоки таким чином, щоб мінімізувати сумарну ставку оподаткування. Це досягається шляхом реєстрації дочірніх компаній в офшорних зонах, маніпулювання внутрішньогруповими цінами, використанням кредитів, роялті, ліцензій та інших внутрішньокорпоративних платежів.

Значна частина податкової оптимізації здійснюється через трансферне ціноутворення, коли товари або послуги між пов'язаними компаніями продаються за цінами, що відрізняються від ринкових, дозволяючи перерозподілити прибутки у низькоподатковій юрисдикції. Окрім того, компанії часто переносять права інтелектуальної власності до офшорних філій і стягують роялті з операційних компаній у країнах з вищим податком. Такий підхід дозволяє зменшити базу оподаткування у країнах фактичної діяльності та акумулювати прибуток у юрисдикціях, де податок на прибуток є незначним або відсутнім.

Іншим поширеним інструментом є перенесення боргових зобов'язань у межах транснаціональної групи. Материнська або афілійована компанія надає позику іншому підрозділу, розташованому у країні з високими податками. Виплати відсотків за такою позикою зменшують оподатковуваний прибуток позичальника, тоді як у країні кредитора — офшорній юрисдикції — або взагалі не оподатковуються, або оподатковуються за символічною ставкою.

Класичним прикладом є схема “Double Irish with a Dutch Sandwich”, що довгий час використовувалась технологічними гігантами — Google, Apple, Facebook [18]. Вона базувалася на послідовному переказі доходів через Ірландію та Нідерланди у податкові гавані, як-от Бермуди або Кайманові острови. Хоча Ірландія у 2020 році формально закрила можливість використання таких структур, подібні механізми продовжують існувати в інших формах через люксембурзькі або мальтійські холдингові компанії.

Дослідження Міжнародного валютного фонду свідчить, що понад 40% глобальних прибутків транснаціональних корпорацій переміщуються у податкові притулки. Серед основних реципієнтів таких потоків називають Ірландію, Люксембург, Нідерланди, Сінгапур, Швейцарію та Британські Віргінські острови. Ці юрисдикції пропонують спеціальні режими — від знижених ставок податку на прибуток до повного звільнення від податків на доходи, отримані за межами країни.

Основним мотивом оптимізації може бути й уникнення прозорості, оскільки офшорні структури часто дозволяють приховати кінцевих власників активів. Це

створює ситуацію, коли корпорації, офіційно дотримуючись закону, фактично сплачують мінімальні податки, що призводить до втрати державних доходів і викривлення конкуренції між компаніями [19].

Інший мотив використання офшорів — “банківська конфіденційність”. Вона гарантує, що інформація про рахунки, власників чи транзакції не поширюється без відповідного судового рішення чи запиту міжнародних органів. OFC часто характеризуються високим рівнем клієнтської конфіденційності, зокрема через законодавство, що обмежує можливість фінансових установ або реєстрів надавати інформацію про власників або структуру власності широкому загалу або міжнародним контролюючим органам [20].

Конфіденційність також пов’язана з репутаційним і практичним ризиком для осіб і компаній — вона дозволяє уникнути того, щоб їхнє ім’я або участь у певних бізнес-структурах ставала публічною інформацією, що може породжувати суспільний осуд, юридичні спори, або вплив через медіа. У публікаціях наголошується, що секретність власності може бути важливою для тих, хто має бізнес у галузях чи країнах, де прозорість може призвести до втрат або переслідувань — або ж коли є побоювання політичного тиску чи корупційних практик [21].

Дослідження Chang H.-C. та ін. (2025) аналізує, як конфіденційність залишається ключовим мотивом у використанні офшорних юрисдикцій, навіть після впровадження міжнародних ініціатив із прозорості, таких як CRS (Common Reporting Standard). Автори виявили, що попри загальне зростання обміну податковою інформацією, глобальні еліти й великі корпорації активно використовують стратегії «юрисдикційного ланцюга» — коли активи проходять через кілька країн, кожна з яких забезпечує окремий аспект секретності: анонімність бенефіціара, приховання трастової структури або недоступність корпоративних реєстрів [22].

Одним із типових прикладів є використання Британських Віргінських островів для реєстрації компанії-власника трасту, а потім — передача реальних активів у Швейцарію або Сінгапур, де діють обмеження на розкриття банківської

інформації. Такий ланцюг забезпечує високий рівень непрозорості без прямого порушення норм міжнародного права.

Ще одним мотивом використання офшорів є захист активів. Він дає можливість юридично відокремити майно від потенційних ризиків, таких як вимоги кредиторів, судові позови, політичні або регуляторні дії, нестабільність чи арешти. Юридичні інструменти, такі як трасти, компанії з обмеженою відповідальністю, спеціальні юридичні особи чи фундації, дозволяють перевести власність на активи під управління або володіння сторонніх суб'єктів так, щоб вона не була безпосередньо прикріплена до особи власника.

У цих структурах існують законодавчі бар'єри, які ускладнюють або унеможливають для кредиторів чи інших позивачів звернення стягнення на активи. Такі бар'єри можуть включати закони про обмеження строків пред'явлення претензій, високі вимоги щодо доказів шахрайського переведення майна, або унікальні вимоги щодо компетенції судів у юрисдикції офшора.

Прикладом є справа *Anderson v. United States* (2002), що стосувалася подружжя із США, яке створило траст на острові Кук. Ця юрисдикція відома жорстким законодавством щодо захисту довірчої власності, яке передбачає обмежену можливість доступу кредиторів до активів, навіть у разі судових рішень інших держав. Коли подружжя Андерсонів зазнало фінансових претензій з боку американських органів влади, суд США постановив стягнути з них активи, однак трастова структура, зареєстрована на острові Кук, виявилася юридично недоторканою. Місцевий суд відмовив у виконанні рішення американського суду, посилаючись на принцип суверенітету та положення про захист бенефіціарів трасту [23].

Цей кейс демонструє, як така юрисдикція може бути використана для захисту активів від зовнішніх юридичних претензій — завдяки високому порогу доведення шахрайської передачі активів, коротким строкам позовної давності та відмові визнавати іноземні рішення без повторного розгляду в місцевому суді.

Висновки до розділу 1

Офшорні зони становлять особливі юрисдикції, які забезпечують пільгові умови для ведення господарської діяльності, насамперед через зниження або повне звільнення від оподаткування, спрощення адміністративних процедур і гарантування конфіденційності власників компаній. Економічна природа офшорів полягає у поєднанні двох ключових функцій — стимулювання міжнародного руху капіталу та створення умов для оптимізації податкового навантаження в глобальному масштабі.

Класифікація офшорних зон показала, що їх можна поділити за рівнем податкового навантаження, правовим режимом та ступенем відкритості. Повністю безподаткові юрисдикції (наприклад, Британські Віргінські острови, Кайманові острови) приваблюють підприємців простотою реєстрації й відсутністю вимог до звітності, тоді як «квазіофшори» (Кіпр, Мальта, Люксембург, Сінгапур) забезпечують легальну діяльність у межах міжнародних стандартів, поєднуючи податкові переваги з репутаційною стабільністю.

Аналіз мотивів використання офшорів міжнародними корпораціями показав, що головними чинниками залишаються прагнення до податкової оптимізації, збереження конфіденційності бенефіціарів і забезпечення захисту активів. Використання офшорних механізмів дозволяє компаніям адаптуватися до різних податкових режимів, зменшувати трансакційні витрати й підвищувати конкурентоспроможність на глобальних ринках.

Отже, офшорні зони стали невід'ємною частиною міжнародного бізнес-середовища. Вони виконують роль інструментів податкового та фінансового планування, однак водночас створюють низку викликів для глобальної податкової справедливості, фінансової прозорості та регуляторного контролю. Ці аспекти становлять основу для подальшого аналізу у другому розділі, присвяченому міжнародним механізмам регулювання офшорної діяльності.

РОЗДІЛ 2

МІЖНАРОДНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОФШОРІВ

2.1. Роль міжнародних організацій у боротьбі з агресивним податковим плануванням

Міжнародні організації відіграють ключову роль у формуванні глобальної архітектури боротьби з агресивним податковим плануванням. Вони розробляють стандарти прозорості, створюють механізми обміну податковою інформацією та формують політичний тиск на юрисдикції, що сприяють ухиленню від оподаткування. У таблиці 2.1 наведено основні міжнародні інституції, які здійснюють вплив на регулювання офшорної діяльності, та узагальнено їхній внесок у цей процес.

З наведених даних видно, що діяльність цих організацій є взаємопов'язаною. ОЕСР виступає головним розробником податкових стандартів і координатором ініціатив, таких як BEPS та Common Reporting Standard, які формують основу глобальної прозорості. FATF зосереджується на запобіганні використанню офшорних структур для відмивання коштів, доповнюючи податкові ініціативи через механізми фінансового моніторингу. ЄС у свою чергу реалізує власну політику обмеження офшорних практик у межах внутрішнього ринку, впроваджуючи санкційні “чорні списки” і директиви DAC6. Політичну підтримку цим процесам надає G20, яка забезпечує узгодження позицій найбільших економік і легітимізує глобальні стандарти податкового регулювання. У таблиці 2.2 узагальнено ключові ініціативи та рішення цієї організації, спрямовані на посилення прозорості й боротьбу з ухиленням від оподаткування.

Таблиця 2.1

Роль міжнародних організацій у регулюванні офшорної діяльності

Міжнародна організація	Основні напрями діяльності	Ключові ініціативи та документи	Вплив на регулювання офшорів
G20	Політична координація податкових реформ і тиску на офшорні центри; підтримка ініціатив ОЕСР	G20 Leaders' Declarations, комюніке Міністрів фінансів, підтримка BEPS і мінімального податку	Сприяє глобальному політичному консенсусу щодо податкової прозорості, координує впровадження рішень ОЕСР серед провідних економік світу
Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР / OECD)	Формування глобальних стандартів податкової прозорості, координація боротьби з ухиленням від оподаткування, розробка принципів BEPS	Проект BEPS (Base Erosion and Profit Shifting), Pillar One і Pillar Two, Common Reporting Standard (CRS), Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes	Встановила глобальні стандарти обміну податковою інформацією; сприяла зменшенню можливостей для трансферного ціноутворення та виведення прибутку в офшори
FATF (Financial Action Task Force)	Розробка політики щодо боротьби з відмиванням коштів і фінансуванням тероризму; контроль за дотриманням фінансової прозорості	40 Рекомендацій FATF, списки високоризикових юрисдикцій, Mutual Evaluation Reports	Впливає на діяльність офшорних зон через вимоги до ідентифікації бенефіціарів, фінансовий моніторинг і міжнародний тиск на юрисдикції, що не співпрацюють
Європейський Союз (ЄС)	Гармонізація податкової політики держав-членів, запровадження санкцій проти недобросовісних юрисдикцій, підвищення корпоративної прозорості	Anti-Tax Avoidance Package (ATAP), EU List of Non-Cooperative Tax Jurisdictions, DAC6 (Директива про обмін інформацією)	Посилив регулювання всередині ЄС, запровадив механізм "чорного списку" офшорів, що створює економічний тиск на податкові гавані

Джерело: складено автором на основі [24;25;26;27]

Таблиця 2.2

Основні рішення G20 у сфері протидії офшорним схемам

Рік	Подія / Документ	Ключові ініціативи та зміст	Вплив на офшорні юрисдикції
2009	Саміт G20 у Лондоні	Оголошено “кінець ери банківської таємниці”. Підтримано створення глобальних стандартів обміну інформацією та чорних списків податкових гаваней.	Початок глобального тиску на класичні офшори (BVI, Кайманові острови, Панама).
2013	Саміт у Санкт-Петербурзі	Підтримано план дій OECD BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) — боротьба з ерозією бази оподаткування та переміщенням прибутків.	Зобов’язання для компаній повідомляти структури трансфертного ціноутворення; зменшення ролі офшорів у ланцюгах власності.
2014	Саміт у Брісбені	Схвалено запуск Common Reporting Standard (CRS) — автоматичного обміну фінансовою інформацією між державами.	Значна кількість офшорів погодилися на CRS, втративши статус “таємних” юрисдикцій.
2017	Саміт у Гамбурзі	Підтверджено зобов’язання реалізувати BEPS і CRS; акцент на боротьбі з цифровими офшорними структурами.	Зміна фокусу — від класичних офшорів до цифрових компаній (Google, Apple, Amazon).
2021	Римський саміт G20	Досягнуто політичної угоди щодо глобального мінімального корпоративного податку 15% (BEPS 2.0, Pillar Two).	Встановлено межу, нижче якої оподаткування прибутку компаній у “низькоподаткових” юрисдикціях не допускається.
2023	Гандінгагар, Індія	Оцінка прогресу BEPS 2.0, заклик до прискорення імплементації Pillar One / Two у 2024 р.	Розширення глобального тиску на офшори, які не узгодилися із мінімальним податком.

Джерело: складено автором на основі [28;29]

У сукупності діяльність цих організацій формує багаторівневу систему міжнародного нагляду за податковими потоками. Вона поєднує політичні, регуляторні та правові інструменти, спрямовані на обмеження зловживань, пов'язаних з офшорними схемами, і сприяє поступовому переходу до глобальної податкової прозорості. Водночас цим організаціям не завадила б допомога інституцій, що представляють інтереси бізнесу, адже саме приватний сектор безпосередньо стикається з податковими правилами, виявляє їхні прогалини та реагує на глобальні регуляторні зміни.

Однією з таких інституцій є **Міжнародна торгова палата (International Chamber of Commerce, ICC)** — провідна глобальна бізнес-організація, що представляє інтереси приватного сектору на міжнародному рівні. На відміну від міжурядових структур, таких як ОЕСР чи G20, ICC не виконує регуляторних або наглядових функцій у сфері оподаткування. Її діяльність зосереджена переважно на розробці добровільних етичних, корпоративних та комерційних стандартів, які спрямовані на формування відповідальної поведінки бізнесу, а також на участі в консультативних процесах із питань міжнародної економічної політики.

У сфері оподаткування ICC виступає за передбачуване та узгоджене регуляторне середовище, що не створює надмірного адміністративного навантаження на компанії. У своїх позиційних документах організація наголошує, що боротьба з агресивним податковим плануванням має поєднуватися із збереженням умов для конкурентоспроможної діяльності бізнесу та правом компаній використовувати законні механізми податкового планування. Водночас ICC підтримує загальнопоширені міжнародні принципи прозорості — наприклад, удосконалення процедур обміну інформацією та підвищення передбачуваності податкових правил, — але робить це з акцентом на необхідності мінімізувати регуляторні витрати для підприємств.

ICC також відіграє важливу роль у формуванні добровільних стандартів відповідального ведення бізнесу. Документи на кшталт ICC Advertising and Marketing Code або Guidelines for International Investment не стосуються безпосередньо офшорних юрисдикцій чи податкового планування, однак вони

встановлюють базові етичні принципи прозорості, доброчесності та належного корпоративного управління. Ці стандарти іноді застосовуються транснаціональними корпораціями, включно з тими, що мають складні міжнародні корпоративні структури, але їхня роль у сфері офшорного регулювання є опосередкованою.

У межах діалогу бізнесу та регуляторів ІСС бере участь у консультативних процесах ОЕСР, наприклад через Робочу групу з податкової політики та адміністрування (через ВІАС — Business at OECD), де надає коментарі до ініціатив BEPS та BEPS 2.0. Її позиція в цих дискусіях переважно спрямована на те, щоб запропоновані глобальні правила оподаткування міжнародних корпорацій не створювали непропорційних бар'єрів для малого та середнього бізнесу й не ускладнювали міжнародну торгівлю.

Хоча ІСС не має прямого впливу на регулювання офшорних юрисдикцій, вона опосередковано бере участь у процесах розробки міжнародних податкових правил, представляючи інтереси глобального бізнесу та підтримуючи концепцію відповідального корпоративного управління в умовах зростання вимог до прозорості.

2.2. Ефективність механізмів контролю та проблеми регулювання бізнесу

Попри суттєвий прогрес міжнародних організацій у створенні нормативних та інституційних механізмів контролю за офшорною діяльністю, фактичні показники свідчать про збереження масштабних податкових втрат (таблиця 2.3.).

Дані про глобальні податкові втрати збираються на основі звітності транснаціональних корпорацій (OECD Country-by-Country Reporting) та статистики міжнародних фінансових потоків (BIS, AEOI). Аналітики Tax Justice Network узагальнюють ці показники, оцінюючи масштаби переміщення прибутків і приховування активів у низькоподаткових юрисдикціях. Варто зазначити, що звіти базуються на даних із 2-3-річною затримкою, що пов'язано з часом обробки та публікації фінансової звітності.

Оцінка щорічних втрат від офшорної діяльності

Рік звіту	Орієнтовні щорічні втрати, млрд дол. США	Основні джерела втрат, млрд дол. США	Примітки
2020	427	245 — корпорації; 182 — приватні особи	перший глобальний звіт Tax Justice Network
2021	483	312 — корпорації; 171 — приватні особи	дані за 2016-2019 рр.
2022	—	—	ОЕСР вчасно не опублікувала дані, які TJN використовує для звітів
2023	480	311 — корпорації; 169 — приватні особи	—
2024	492	347,6 — корпорації; 144,8 — приватні особи	дані за 2016-2021 рр.

Джерело: складено автором на основі [17;19;30;31;32]

Наведені дані показують, що навіть за умов посилення глобальних стандартів прозорості та впровадження численних механізмів контролю, поточні масштаби податкових втрат фактично не демонструють тенденції до зниження. У цьому контексті важливо проаналізувати ефективність ключових міжнародних ініціатив, а саме пакету реформ BEPS, що став центральною відповіддю на проблему агресивного податкового планування.

Головна мета **проєкту BEPS** полягає у зменшенні можливостей транснаціональних корпорацій переміщувати прибутки в країни з низьким або нульовим оподаткуванням за допомогою прогалин і невідповідностей у національних податкових системах. З моменту запуску ініціатива поступово перетворилася на глобальний стандарт податкової прозорості та співпраці між державами.

BEPS ефективно справляється з низкою ключових завдань. Насамперед, він встановлює міжнародно погоджені мінімальні стандарти, спрямовані на усунення шкідливих податкових практик (Action 5), запобігання зловживанню податковими угодами (Action 6) та запровадження обов'язкової звітності для великих транснаціональних корпорацій (Action 13). Особливе значення має механізм Country-by-Country Reporting, який зобов'язує компанії надавати детальну інформацію про прибутки, сплачені податки й економічну активність у кожній країні присутності. Це дозволяє виявляти випадки штучного переміщення прибутків в офшорні зони.

Іншою важливою складовою BEPS є вимога наявності реальної економічної “субстанції”. Від компаній у низькоподаткових юрисдикціях тепер очікується демонстрація фактичного здійснення господарської діяльності — офісів, персоналу, операцій. Завдяки цьому суттєво зменшується можливість створення так званих “порожніх компаній”, що існують лише для оптимізації податків. Значного прогресу також досягнуто у сфері міжнародної співпраці — понад 140 країн приєдналися до “Inclusive Framework on BEPS”, який забезпечує координацію, обмін інформацією та взаємний контроль за виконанням стандартів. Це створило тиск на класичні офшорні центри, які раніше функціонували практично поза межами глобального регулювання [33].

Однак ефективність BEPS залишається обмеженою низкою проблем. Насамперед, існують значні труднощі з вимірюванням реальних масштабів ерозії податкової бази. Згідно з дослідженням ОЕСР, навіть спроби оцінити масштаби проблеми залишаються обмеженими через брак повних даних [34]. Крім того, у багатьох країнах, зокрема тих, що розвиваються, бракує адміністративних і технічних ресурсів для повноцінного впровадження стандартів BEPS, що створює нерівні умови реалізації [35].

Серед інших викликів дослідники відзначають зростання складності міжнародної податкової системи. BEPS збільшив кількість податкових конфліктів і ризик подвійного оподаткування, оскільки правила стали заплутанішими, а країни по-різному тлумачать положення мінімальних стандартів. Податкова конкуренція

між юрисдикціями не зникла — офшорні центри часто адаптують свої режими, зберігаючи привабливість для іноземного капіталу через нові податкові стимули або оновлені угоди про уникнення подвійного оподаткування. Навіть країни, що формально підтримують BEPS, часто впроваджують лише символічні чи мінімальні реформи, не зачіпаючи ключові інтереси міжнародного бізнесу [36].

Отже, оцінка ефективності BEPS у сфері контролю за офшорними схемами є суперечливою. Безперечно, система посилила податкову прозорість, створила міжнародні стандарти і змусила частину офшорів відмовитись від найагресивніших практик. Однак повністю усунути можливості переміщення прибутків і використання офшорів вона не змогла. Багато компаній адаптуються до нових правил, використовуючи гібридні структури або нові юрисдикції, що пропонують більш м'яке регулювання. Крім того, BEPS залишається складним для практичного виконання, особливо у країнах із низькою інституційною спроможністю [37].

Ще одним інструментом у боротьбі з офшорною діяльністю є **“чорні списки”** юрисдикцій (blacklists). Ідея полягає в ідентифікації й публічному позначенні тих країн чи територій, які не відповідають встановленим стандартам прозорості, обміну інформацією або протидії відмиванню коштів, і через це стають ризиковими майданчиками для приховування доходів або переміщення прибутків. На практиці існує кілька типів «чорних списків»: політичні й регуляторні ініціативи на рівні Союзів чи коаліцій (приклад — список ЄС юрисдикцій, що не співпрацюють у податкових питаннях), технічні «чорні» й «сірі» списки органів типу FATF, а також інструменти ОЕСР для моніторингу пільгових режимів. Такий багатовекторний підхід дозволяє комбінувати дипломатичний тиск, регуляторні заходи і технічний аудит [38].

Чорні списки діють через кілька каналів впливу: вони сигналізують ринкам і фінансовим установам про підвищений ризик співпраці з певною юрисдикцією, стимулюють національні регулятори вводити захисні заходи (наприклад, додаткове оподаткування, обмеження на використання пільг для компаній із «чорного» списку, відмову у застосуванні певних податкових пільг), а також підвищують репутаційні витрати для самих юрисдикцій, змушуючи їх робити реформи. ЄС

використовує свій перелік як основу для конкретних правил на застосування обмежень у внутрішньому праві країн-членів. Одночасно FATF, розміщуючи країни у категорії «increased monitoring» або на більш суворі списки, створює прямі наслідки в банківській і фінансовій практиці (вищі транзакційні витрати, обмежений доступ до деяких послуг).

Проте ефективність чорних списків має чіткі межі. Прямий вплив може бути обмеженим: банки та інвестори пристосовуються, перенаправляючи діяльність або використовуючи складніші структури, а не повністю припиняючи операції з «позначеними» юрисдикціями. Додатково, критерії для включення до списків і методології перевірки суттєво варіюються між ініціативами, що дає можливість юрисдикціям маневрувати й реалізовувати косметичні реформи, аби вийти зі списку, не усунувши ключових ризиків. Огляд, підготовлений для політиків і практиків, підкреслює необхідність переосмислення критеріїв, оскільки шкідливі практики трансформуються й дедалі рідше зосереджуються виключно в традиційних «податкових притулках» [39].

Водночас чорні списки залишаються важливим інструментом у «арсеналі» міжнародного регулювання: вони працюють як прискорювач реформ, особливо коли поєднуються з іншими заходами — автоматичним обміном фінансовою інформацією (CRS), вимогами country-by-country reporting або умовами міжнародних угод (BEPS/Multi-lateral Instrument). Досягнення конкретного ефекту залежить від послідовності застосування санкцій, чіткості критеріїв та здатності міжнародного співтовариства підтримувати тиск, не дозволяючи обхідних маневрів. Для дослідження офшорів це означає: чорні списки важливі, але самі по собі вони рідко вирішують проблему; їхня сила — у поєднанні з технічними стандартами прозорості та з механізмами примусової чи стимулюючої адаптації юрисдикцій.

Подальший розвиток міжнародного податкового регулювання відбувається також через **податкові угоди** між державами. Це міжнародні договори між двома чи більше країнами, які встановлюють правила розподілу податкових прав щодо доходів або капіталу, отриманих фізичними або юридичними особами в різних

юрисдикціях. Основним завданням таких угод є уникнення подвійного оподаткування, забезпечення юридичної впевненості для інвесторів і сприяння міжнародній економічній діяльності через зменшення податкових бар'єрів [40].

У податкових угодах зазвичай встановлюються правила, які визначають, в якій країні і в якому обов'язі має оподатковуватися дохід — дивіденди, відсотки, роялті, доходи від бізнесу, приріст капіталу тощо. Ці угоди часто передбачають зниження або усунення ставок утримуваних податків на виплати нерезидентам (withholding taxes) для просування інвестицій та торгівлі між підписантами.

З точки зору міжнародного бізнесу податкові угоди забезпечують три важливі функції: вони зменшують невизначеність і ризики при здійсненні іноземних інвестицій, спрощують репатріацію капіталу і прибутку через зниження ставок оподаткування, а також зміцнюють фідучіарну довіру між країнами, що сприяє притоку прямого іноземного інвестування (FDI) [41].

Разом з тим реальна імплементація міжнародних стандартів стикається з низкою викликів. Попри наявність глобальних інструментів, реальне впровадження їхніх положень у національне законодавство є складним і нерівномірним процесом.

Насамперед складність полягає в правовій та інституційній неоднорідності країн. Деякі держави мають високий рівень адміністративної спроможності й розвинену податкову інфраструктуру, що дозволяє ефективно контролювати транснаціональні потоки капіталу. Натомість у країнах, що розвиваються, бракує ресурсів, кадрів і технічних інструментів для аналізу складних корпоративних структур чи відстеження прибутків, переміщених у низькоподатковій юрисдикції.

Додаткову складність створює різниця в політичній волі. Частина країн — особливо ті, що виступають фінансовими центрами або мають пільгові податкові режими — часто не зацікавлені у повному виконанні міжнародних зобов'язань, оскільки це може знизити їхню конкурентоспроможність у залученні іноземного капіталу. Це призводить до ситуації, коли формально правила імplementовані, але їх застосування є вибірковим або декларативним.

Ще однією суттєвою трудностю є асинхронність правових систем. Положення багатосторонніх угод або директив ЄС потребують адаптації до

внутрішнього законодавства, що часто затягує процес на роки. Наприклад, запровадження стандартів обміну податковою інформацією CRS/OECP вимагало від багатьох країн створення нових електронних платформ, змін у банківському законодавстві та уточнення норм про банківську таємницю.

Ще одним чинником, що послаблює результативність міжнародних заходів, є **недостатня координація** між державами та міжнародними організаціями. Попри формальну узгодженість цілей, на практиці між учасниками міжнародної системи існує фрагментарність підходів, конкуренція юрисдикцій і відсутність єдиного механізму контролю за виконанням спільних рішень.

Одним із ключових недоліків є відсутність уніфікованого правового поля. Навіть країни, що приєдналися до BEPS або імплементували автоматичний обмін податковою інформацією (CRS), інтерпретують норми по-різному. Наприклад, визначення «економічної сутності компанії» або «податкового резидентства» часто відрізняється, що створює можливості для транснаціональних корпорацій маневрувати між законодавчими системами.

Другий важливий аспект — недостатня взаємодія між міжнародними інституціями. OECP, FATF, G20, МВФ і Світовий банк мають подібні цілі у сфері підвищення прозорості фінансових потоків, але їхня діяльність не завжди синхронізована. Це призводить до дублювання ініціатив, різних підходів до оцінки ризиків і браку єдиної методології моніторингу. Як наслідок, деякі країни виконують рекомендації однієї організації, ігноруючи вимоги іншої. Ще однією проблемою є асиметрія інтересів між розвиненими країнами та тими, що розвиваються. Великі економіки, які є центрами штаб-квартир транснаціональних корпорацій, мають більший вплив на розроблення міжнародних стандартів і часто відстоюють власні податкові інтереси. У свою чергу, країни, що розвиваються, нерідко опиняються у становищі виконавців рішень, які не враховують їхніх економічних реалій, що підриває довіру до системи та гальмує інтеграцію у глобальні механізми прозорості.

Висновки до розділу 2

Міжнародне регулювання офшорних зон поступово еволюціонувало від фрагментарних ініціатив окремих держав до комплексної системи глобальної співпраці, спрямованої на підвищення прозорості та боротьбу з агресивним податковим плануванням. Провідну роль у цьому процесі відіграють Організація економічного співробітництва та розвитку, Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей, Європейський Союз та «Велика двадцятка». Їхня діяльність стала основою сучасної архітектури міжнародного податкового регулювання, у межах якої сформовано принципи прозорості, обміну інформацією та запобігання використанню офшорів у незаконних або напівлегальних цілях.

Попри суттєвий прогрес, ефективність міжнародного контролю за офшорною діяльністю залишається обмеженою. Основними проблемами є недостатня координація між організаціями, асиметрія між країнами з різним рівнем економічного розвитку, а також відсутність дієвих санкцій за порушення міжнародних стандартів. Часто механізми впливу зводяться до політичного або репутаційного тиску, що не завжди змушує офшорні юрисдикції змінювати свою політику.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ РЕГУЛЮВАННЯ ОФШОРНИХ СХЕМ ЗА УЧАСТІ ІСС

3.1. Напрями вдосконалення міжнародного регулювання офшорної діяльності

Гармонізація податкових правил є одним із ключових напрямів удосконалення міжнародного регулювання офшорної діяльності. Її сутність полягає у створенні більш узгодженої системи оподаткування, що мінімізує можливості для транснаціональних корпорацій штучно переміщувати прибутки до низькоподаткових юрисдикцій. На сьогодні податкові системи різних держав суттєво відрізняються як за ставками, так і за принципами визначення об'єкта оподаткування, що створює передумови для так званого податкового арбітражу. Гармонізація має на меті усунути ці дисбаланси, наблизивши податкові режими різних країн до спільних стандартів.

Одним із основних інструментів гармонізації є впровадження глобальних мінімальних податкових ставок. У 2021 році ОЕСР за підтримки країн G20 схвалила угоду про мінімальний корпоративний податок на рівні 15%, що стало значним кроком у боротьбі з офшорною конкуренцією. Цей механізм дозволяє обмежити стимул до реєстрації прибутків у офшорних зонах, адже компанія все одно повинна буде сплатити податок за місцем свого резидентства. Проте впровадження мінімального податку стикається з низкою викликів — не всі держави готові відмовитися від податкових пільг як інструменту залучення інвестицій, а для країн, що розвиваються, збереження конкурентних ставок часто є питанням економічного виживання.

Другим напрямом є подальший **розвиток і розширення системи автоматичного обміну податковою інформацією CRS**. Хоча ця система вже охоплює понад 100 юрисдикцій та забезпечує регулярний обмін даними про фінансові активи нерезидентів, її поточна конструкція залишається неповною: стандарт поширюється лише на окремі категорії рахунків, а частина держав узагалі

не має доступу до цього механізму. Для підвищення ефективності міжнародного фінансового контролю необхідним є розширення CRS на всі типи фінансових активів, включно з трастами, страхуванням життя, похідними інструментами та корпоративними структурами зі складною власністю. Це дозволило б усунути одну з ключових прогалин, яку використовують учасники офшорних схем для приховування активів за межами охоплення стандарту.

Не менш важливим є забезпечення універсальної участі юрисдикцій у CRS. Наявність держав, що не беруть участі в обміні, створює так звані «сліпі зони» у глобальній фінансовій прозорості, якими можуть користуватися як приватні особи, так і транснаціональні корпорації. Розширення системи має включати технічну підтримку країн із нижчою інституційною спроможністю, запровадження єдиних технічних стандартів і механізмів захисту конфіденційності, а також поступове формування міжнародних зобов'язань щодо участі в CRS на умовах взаємності. Такий підхід створив би основу для повноцінного глобального режиму прозорості, значно обмеживши можливість переміщення активів у нерегульовані юрисдикції та підвищивши ефективність міжнародної боротьби з офшорною діяльністю.

В Україні нині спостерігаються історично низькі масштаби уникнення оподаткування через офшорні схеми: за оцінками ISET, у 2024 році обсяги ухилення становлять лише 50-60 млрд грн, що призводить до втрат податку на прибуток на рівні 9-11 млрд грн, тоді як у 2020 році ці показники були удвічі-втричі вищими — 120-200 млрд грн та 22-36 млрд грн відповідно [42] [43]. Таке різке скорочення зумовлене передусім валютними обмеженнями воєнного часу та низкою регуляторних новацій останніх років, включно з частковою імплементацією CRS та впровадженням правил KIK. Однак після завершення війни або навіть у процесі поступового зняття обмежень масштаби офшорного виведення капіталу можуть знову зрости. У цьому контексті нинішня ситуація створює унікальне «вікно можливостей»: саме в умовах тимчасового зниження офшорних потоків імплементація складних міжнародних податкових стандартів — таких як повноцінне розширення CRS та гармонізація правил відповідно до Pillar Two — є

менш чутливою для бізнесу та дозволяє закласти фундамент довгострокової податкової стійкості після війни.

Третім напрямом є **залучення ІСС до процесу формування глобальних податкових стандартів**. Однією з ключових проблем подолання агресивного податкового планування є недостатня узгодженість дій держав, що призводить до виникнення регуляторних “розривів”, через які міжнародні корпорації продовжують оптимізувати податкові зобов’язання. Ініціативи ОЕСР, G20 та ЄС створюють основу для гармонізації правил, однак їх практична реалізація ускладнюється нерівномірним рівнем інституційної спроможності країн та обмеженим доступом державних органів до детальної інформації про складні корпоративні структури.

Одним із шляхів подолання цієї проблеми є створення більш інтегрованої системи обміну податковою інформацією, у якій поряд із державними органами брали б участь міжнародні бізнес-асоціації, зокрема ІСС. На відміну від формальних міжурядових інститутів, ІСС має доступ до практичних знань про функціонування глобальних ланцюгів постачання, особливості трансфертного ціноутворення та специфіку цифрових бізнес-моделей. Залучення таких структур на етапі розробки міжнародних стандартів дозволило б зробити регуляторні підходи більш адаптованими до реальних бізнес-процесів, зменшивши ризик появи нових прогалин у регулюванні.

Для реалізації цього підходу пропонується створити спеціалізований консультативний формат за участі ІСС, де представники бізнесу могли б надавати державам експертні висновки щодо технічних аспектів корпоративних фінансів, оцінки ризиків та впливу потенційних регуляторних рішень. Такий формат не замінює міжурядові механізми контролю, але дозволяє державам отримувати доступ до унікальної експертизи, що зазвичай недоступна у державному секторі.

Важливо підкреслити, що залучення ІСС не означає передачі приватним структурам регуляторних повноважень. Держави зберігають повний контроль над формуванням політики, тоді як ІСС виконує роль експертного партнера, здатного підвищити якість міжнародних рішень завдяки своїй глобальній мережі та

професійній технічній базі. Це дозволить зробити майбутні глобальні стандарти у сфері боротьби з офшорами більш дієвими, узгодженими та адаптованими до сучасних викликів міжнародного бізнесу.

ІСС вже функціонує як організація, здатна формувати середовище безпечної, передбачуваної та врегульованої взаємодії між бізнесом і державними інституціями. У межах своїх комітетів, робочих груп і спеціалізованих комісій ІСС проводить консультації, експертні обговорення, а також готує рекомендації, які допомагають гармонізувати регуляторні підходи різних країн. Завдяки цьому державні органи отримують нагоду зрозуміти, як плановані регуляторні новації вплинуть на діяльність реальних компаній, які ризики виникають під час імплементації нових правил та які наслідки можливі для транснаціональних ланцюгів створення вартості.

У сфері протидії використанню офшорів така комунікація є одним із доволі важливих чинників. Багато технічних елементів агресивного податкового планування пов'язані з дуже специфічними аспектами діяльності міжнародних компаній — структурою внутрішньокорпоративних платежів, особливостями ліцензування інтелектуальної власності, перенесенням функцій між юрисдикціями чи розміщенням активів у фінансових центрах із гнучким податковим режимом. Держави часто виявляються недостатньо обізнаними щодо того, як ці механізми працюють на практиці, оскільки бізнес не зобов'язаний розкривати таку інформацію у стандартній звітності. ІСС дає можливість створити консультаційну інфраструктуру, де представники приватного сектора добровільно діляться технічною експертизою, що дозволяє урядам будувати регуляції, які точніше відображають реальні процеси.

Важливо також ураховувати, що ІСС також здатна формувати стандарти поведінки, які роблять використання непрозорих офшорних практик менш привабливим. Її документи у сфері корпоративної етики та комплаєнсу створюють основу для добровільного прийняття компаніями правил, спрямованих на підвищення прозорості внутрішніх фінансових операцій, підзвітності топменеджменту та посилення контролю за дочірніми структурами. Як показує

досвід поширення антикорупційних стандартів ІСС, такі інструменти здатні сприяти зміні корпоративної культури. Подібний ефект може бути досягнутий і у сфері протидії агресивному податковому плануванню, де значну роль відіграє ставлення компаній до питань доброчесності.

Можливість створення стабільного діалогу між державами та бізнесом через інституційні механізми ІСС відкриває перспективу формування більш збалансованої міжнародної системи податкової координації. Існуючі глобальні платформи, такі як OECD Inclusive Framework або ініціативи G20, дають змогу виробляти спільні рішення, проте їхні переговорні формати майже не передбачають постійного залучення приватного сектора. У результаті держави покладаються в основному на аналітичні дані, що збираються урядовими структурами чи міжурядовими організаціями, хоча значна частина інформації, яка впливає на успішність регуляторних новацій, знаходиться у корпоративному середовищі. Створення сталого механізму консультацій із бізнесом могло б зменшити ризики неповної або асиметричної інформації, які досить часто стають причиною неефективності податкових реформ.

Участь ІСС також здатна суттєво посилити позиції держав у боротьбі з агресивними структурами податкового та корпоративного планування. Корпорації зазвичай мають доступ до висококваліфікованих юридичних радників, аудиторських компаній та фінансових консультантів, що дозволяє їм оперативно адаптуватися до будь-яких змін у податкових правилах і використовувати поточні прогалини у регулюванні. Держави не завжди можуть забезпечити такий самий рівень експертизи, зокрема коли йдеться про новітні цифрові бізнес-моделі чи трансформацію глобальних ланцюгів постачання. У таких умовах співпраця з ІСС допомагає отримувати більш повне уявлення про можливі наслідки застосування нових стандартів, а також про потенційні напрями, де можуть виникнути нові прогалини.

Крім прямої експертизи, ІСС здатна сприяти формуванню атмосфери відповідальності у корпоративному секторі. Міжнародні компанії часто прагнуть уникати репутаційних ризиків, що виникають через асоціацію з непрозорими

схемами. Участь у процесі вироблення загальних правил підвищує рівень довіри до регуляторних змін, а також створює стимули для добровільного дотримання принципів прозорості.

Поєднання аналітичного потенціалу ІСС та її репутаційного впливу може стати важливим інструментом у боротьбі з практиками офшорного планування. Нова економічна реальність, що характеризується цифровізацією, зростанням мобільності капіталу та посиленням конкуренції між юрисдикціями, вимагає комплексних рішень, які враховують інтереси і держав, і бізнесу. Формування міжнародних стандартів доброчесності на базі ефективної співпраці цих акторів створює підґрунтя для появи більш стійкої, прозорої та узгодженої моделі глобального податкового врядування.

3.2. Оцінка потенціалу запропонованих заходів у контексті подолання викликів міжнародного бізнесу за участі ІСС Ukraine

У цьому підрозділі проводиться оцінка запропонованих заходів, спрямованих на вдосконалення механізмів регулювання офшорної діяльності. Мета аналізу полягає у визначенні ефективності цих заходів, реалістичності їх упровадження та потенційного впливу на міжнародне бізнес-середовище. Стислу версію змісту цього підрозділу подано в таблиці 3.1.

Першим елементом, що потребує оцінки, є **гармонізація податкових правил** між юрисдикціями. За даними ОЕСР, у 2023 році близько 37,1% глобального прибутку транснаціональних корпорацій оподатковувалося за ефективною ставкою нижче 15% [44]. Водночас середній показник ефективної податкової ставки серед країн-учасниць ОЕСР становив 20,2% [45]. Такий розрив стимулює переміщення прибутків до юрисдикцій із низьким рівнем оподаткування. Ухвалення Глобальної мінімальної ставки оподаткування у розмірі 15% (ініціатива Pillar Two) стало, на перший погляд, історичним кроком у напрямі зменшення стимулів для використання офшорних схем. Проте ефективність цієї ініціативи залишається обмеженою — станом на 2025 рік лише близько 50 держав запровадили відповідне законодавство, тоді як низка офшорних центрів, таких як

Бермуди чи Кайманові острови, продовжують надавати іноземним компаніям пільгові умови. Це свідчить про те, що гармонізація не може обмежуватися лише узгодженням законів — для її досягнення потрібна також тісна політична та економічна співпраця між державами.

Таблиця 3.1

Оцінка запропонованих заходів

Захід	Потенціал впровадження	Ключові обмеження
Гармонізація податкових правил між юрисдикціями	Має обмежено високий потенціал зменшення стимулів для переміщення прибутків у юрисдикції з низьким оподаткуванням. У разі масштабного впровадження може знизити диференціацію ефективних ставок і скоротити обсяги штучного переміщення доходів.	Нерівномірна участь країн, повільний процес імплементації, різниця інтересів між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються. Потребує політичних компромісів і тривалих міждержавних домовленостей.
Розширення системи CRS на всі типи фінансових активів і забезпечення універсальної участі юрисдикцій	Має високий потенціал підвищення глобальної фінансової прозорості. Здатне суттєво зменшити масштаби приховування активів і податкові втрати, спричинені незадекларованими рахунками та офшорними структурами.	Частковість охоплення, відсутність технічних можливостей у частини країн, ризики ухилення через незалучені юрисдикції. Ефективність залежить від міжнародної політичної волі та підтримки країн, що розвиваються.
Підсилення ролі ІСС у консультаційних процесах при формуванні міжнародних стандартів оподаткування	Має значний потенціал зменшити інформаційну асиметрію між державами та бізнесом, покращити якість регуляторних рішень і посилити корпоративну відповідальність. Сприяє створенню передбачуваного бізнес-середовища та зміцненню довіри між учасниками процесу.	ІСС не має владних повноважень, тому ефективність залежить від того, чи будуть держави застосовувати її рекомендації. Частина компаній або юрисдикцій може бути незацікавлена у підвищенні прозорості.

Джерело: авторська розробка

Однією з причин часткової ефективності гармонізаційних заходів є асиметрія інтересів між розвиненими та країнами, що розвиваються. Для перших питання податкової справедливості є інструментом збереження бюджетної стабільності, тоді як для других — засобом залучення інвестицій. Країни з менш диверсифікованою економікою часто не готові відмовлятися від офшорних практик, які забезпечують приплив капіталу, навіть якщо ці потоки мають штучний характер. Тому потенціал глобальної гармонізації можна розглядати як обмежено високий — ініціатива здатна створити базу для зменшення офшорних потоків, але її впровадження потребує тривалих узгоджень і компромісів між учасниками.

Другий напрям — **розширення системи CRS** на всі типи фінансових активів і забезпечення універсальної участі юрисдикцій — має значний, але не безмежний потенціал підвищення прозорості у міжнародних фінансових відносинах. Практика останніх років показує, що доступ до автоматичного обміну інформацією дійсно знижує масштаби приховування доходів: держави, що запровадили CRS і мають достатню адміністративну спроможність, продемонстрували суттєве зменшення кількості незадекларованих рахунків. Разом з тим неповне охоплення системи створює можливість для обходу правил: ті, хто прагне конфіденційності, можуть переводити активи у форми власності або юрисдикції, не включені до стандарту. За оцінками Tax Justice Network, навіть у поточному вигляді CRS дозволяє щороку уникати лише частини глобальних втрат, тоді як понад 145 млрд дол. США продовжують втрачатися через незадекларовані активи саме внаслідок частковості та асиметричності системи.

Тому потенціал цього заходу можна оцінити як високий за умови його комплексного впровадження. Універсальне застосування CRS, підкріплене охопленням трастів, страхових продуктів, корпоративних структур та інших складних форм володіння, здатне суттєво скоротити можливості для приховування активів і зробити фінансові потоки значно прозорішими для національних податкових органів. Проте реалізація такого підходу вимагатиме технічної допомоги країнам, що розвиваються, політичної згоди між державами та мінімізації ризиків витоку даних, оскільки не всі юрисдикції нині спроможні забезпечити

надійну інфраструктуру обміну. Таким чином, ефективність CRS залежить від міжнародної політичної волі і готовності до координації та формування спільних правил, обов'язкових для всіх учасників глобальної економіки.

Третім запропонованим заходом є **підсилення ролі ІСС** у процесі консультацій при формуванні міжнародних податкових стандартів. Ефективність цього заходу обумовлюється декількома ключовими факторами, які відображають сучасні особливості розвитку світового бізнес-середовища.

Передусім важливим є те, що ІСС об'єднує надзвичайно широку мережу компаній різного масштабу — від транснаціональних корпорацій до малого бізнесу. Завдяки цьому організація має доступ до практичної інформації про те, як у реальності працюють ланцюги постачання, структури володіння активами, механізми переміщення капіталу та моделі функціонування дочірніх компаній у різних юрисдикціях. Для держав та міжнародних організацій така інформація є цінною, оскільки вони часто стикаються з браком технічних даних, необхідних для точного проектування податкових норм. Таким чином, участь ІСС може зменшити інформаційну асиметрію, яка традиційно використовується корпораціями для оптимізації податкових платежів.

Крім того, ІСС має інституційну перевагу у вигляді нейтрального статусу. На відміну від урядів чи міждержавних об'єднань, вона не просуває власні податкові інтереси та не виступає за певну модель оподаткування. Це дозволяє їй функціонувати як платформа для діалогу, де бізнес може представляти технічні аргументи, а регулятори — включати їх у формування правил без ризику політичних конфліктів. Така модель взаємодії особливо цінна в ситуаціях, коли країни мають різні позиції щодо регулювання офшорної діяльності або коли економіки, що розвиваються, потребують додаткової експертизи.

Значним є також вплив ІСС на формування стандартів корпоративної поведінки. Після масштабних розслідувань, пов'язаних із Panama Papers, Paradise Papers та Pandora Papers, бізнес-середовище стало значно чутливішим до ризиків, що виникають через непрозорі податкові стратегії. У цих умовах рекомендації міжнародних бізнес-об'єднань, таких як ІСС, можуть додатково стимулювати

компанії до дотримання вимог прозорості та до уникнення схем, що можуть спричинити юридичні чи репутаційні наслідки. З огляду на це, участь ІСС у консультаційних процесах може посилити ефект уже існуючих реформ та створити більш передбачуване бізнес-середовище.

Водночас потенціал ІСС не є безмежним. Організація не має регуляторних повноважень, тому її рекомендації можуть мати вплив лише за умови, що держави та міжнародні організації визнаватимуть їх цінність і готові будуть включати їх у нормативну базу. Крім того, частина компаній може бути не зацікавлена у надмірному розкритті інформації, навіть якщо консультаційний формат гарантує безпечні умови обговорення. А деякі юрисдикції, що мають вигоду від збереження офшорних режимів, можуть блокувати включення технічних пропозицій ІСС у глобальні податкові стандарти.

Загалом оцінюваний захід має значний потенціал для удосконалення міжнародної податкової політики. Його впровадження може сприяти підвищенню точності регуляторних рішень, зменшенню ризику надмірного адміністративного тиску на бізнес, зміцненню довіри між державами та підприємницьким сектором, а також покращенню якості глобального контролю за офшорними схемами. Участь ІСС як консультативного партнера може стати важливим елементом модернізованої системи міжнародного податкового врядування.

Варто зазначити, що на національному рівні ІСС Ukraine також може відіграти важливу роль у реалізації цього напрямку. Організація вже бере участь у розробленні національних рекомендацій щодо прозорості структури власності, проводить навчання з комплаєнсу, а також забезпечує адаптацію глобальних підходів до умов українського законодавства. ІСС Ukraine також має потенціал сприяти більш тісній взаємодії українського бізнесу з глобальними ініціативами ОЕСР, ЄС та ІСС щодо боротьби з офшорними зловживаннями. Для України це особливо актуально в умовах посилення фінансового контролю, боротьби з відтоком капіталу та інтеграції у міжнародні ринки.

Оцінюючи потенціал запропонованих заходів щодо посилення міжнародного регулювання офшорної діяльності, доцільно провести прогноз можливого

зростання бюджетних надходжень за умови їх повномасштабного впровадження. Як вже було встановлено раніше, за даними State of Tax Justice 2024, світ щорічно зазнає значних втрат податкових надходжень через офшорні механізми:

- приблизно 492 млрд дол. США — загальні світові втрати;
- з цієї суми — 145 млрд дол. США — втрати, спричинені недосконалим та частковим впровадженням CRS.

Першим заходом є гармонізація податкових правил. Одним із основних інструментів гармонізації є впровадження глобальних мінімальних податкових ставок. ОЕСР прогнозує, що повноцінне впровадження мінімальної ставки у 15% може забезпечити додаткові 220 млрд дол. США надходжень щороку. [46]

У подальшому аналізі значення 192 млрд дол. США розглядається як оптимістичний сценарій, тоді як 155 млрд дол. США — як реалістичний.

Другий захід — розширення міжнародної системи автоматичного обміну податковою інформацією CRS та забезпечення універсальної участі юрисдикцій у ній. За оцінками Tax Justice Network, понад 145 млрд дол. США на рік продовжують втрачатися саме через частковість застосування стандарту, що дозволяє переводити активи в юрисдикції та інструменти, не охоплені обміном даними.

За умови розширення CRS на трасти, страхові продукти, корпоративні структури та інші складні форми володіння, а також приєднання до системи всіх основних фінансових центрів, цю втрату можна скоротити на:

- за оптимістичним сценарієм — 70-90%, тобто 100-130 млрд дол. США на рік
- за реалістичним сценарієм — 50-70%, тобто 70-100 млрд дол. США на рік

Разом ці заходи здатні принести:

- за оптимістичним сценарієм — 292-322 млрд дол. США на рік;
- за реалістичним сценарієм — 262-292 млрд дол. США на рік.

Третій захід — залучення Міжнародної торгової палати до процесу формування глобальних податкових стандартів. Участь ІСС здатна зменшити інформаційну асиметрію між бізнесом та регуляторами, підвищити точність розробки норм і прискорити їх адаптацію у приватному секторі.

Якщо припустити, що підвищення якості міжнародних стандартів завдяки залученню ІСС забезпечить навіть 5% збільшення ефективності ініціатив, це може принести:

- при оптимістичному сценарії — додаткові 14,6-16,1 млрд дол. США на рік;
- при реалістичному сценарії — додаткові 13,1-14,6 млрд дол. США на рік.

У сукупності три розглянуті заходи потенційно здатні забезпечити від 275 до 338 млрд дол. США додаткових податкових доходів щороку залежно від сценарію імплементації. При цьому найбільший вплив на зменшення глобальних офшорних втрат забезпечують гармонізація податкових правил та удосконалення CRS, тоді як участь ІСС відіграє роль мультиплікатора, який підвищує якість регулювання та прискорює імплементацію технічних стандартів.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі було визначено та проаналізовано три ключові напрями посилення міжнародного регулювання офшорної діяльності, здатні суттєво скоротити глобальні втрати податкових доходів. Запропоновані заходи відповідають сучасним тенденціям міжнародної податкової політики, базуються на існуючих ініціативах ОЕСР, G20 та глобальних інституцій, а також враховують перспективи розширення співпраці між державами, фінансовими центрами та приватним сектором.

По-перше, гармонізація податкових правил — насамперед через глобальний мінімальний податок — демонструє найбільший потенціал з точки зору фіскального ефекту. За оцінками ОЕСР, повноцінне впровадження Pillar Two

здатне приносити понад 200 млрд дол. США додаткових надходжень щороку, що робить цей напрям одним із найефективніших інструментів боротьби з розмиванням податкової бази.

По-друге, удосконалення та розширення автоматичного обміну фінансовою інформацією (CRS) дозволяє усунути структурні прогалини, які наразі забезпечують щорічні втрати близько 145 млрд дол. США. Розширення охоплення системи на складні корпоративні структури і приєднання всіх фінансових юрисдикцій створює реальні передумови для зменшення непрозорості транскордонних операцій.

По-третє, залучення Міжнародної торгової палати може виступати важливим інституційним підсилювачем цих реформ. ІСС здатна підвищити ефективність технічних стандартів, зменшити інформаційні прогалини та сприяти швидшій адаптації нових правил у корпоративному секторі. На національному рівні ІСС Ukraine здатна відігравати роль містка між українським бізнесом і глобальними податковими ініціативами, сприяючи адаптації сучасних стандартів прозорості.

Розрахунки, проведені наприкінці розділу, свідчать, що сукупне впровадження трьох заходів має потенціал забезпечити від 275 до 338 млрд дол. США додаткових щорічних податкових надходжень залежно від сценарію реалізації. При цьому два перші напрями мають самостійну та суттєву ефективність, тоді як третій підсилює їх через покращення інституційної взаємодії та технічного регулювання.

Третій розділ показує, що ефективна міжнародна боротьба з ухиленням від оподаткування потребує поєднання технічних інструментів, узгодженості регуляторних підходів і якісної взаємодії між глобальними інституціями та бізнесом. Саме комплексність цих заходів забезпечує стійкий результат і мінімізує можливість обходу податкових правил. Отримані висновки формують основу для підсумкових узагальнень всієї роботи та підтверджують необхідність системного оновлення міжнародного механізму регулювання офшорної діяльності.

У контексті України важливість запропонованих заходів є вищою, ніж для багатьох інших юрисдикцій. Попри нещодавнє зниження масштабів офшорного

виведення капіталу, існує високий ризик повернення цих практик після відновлення економічної активності та лібералізації контролю. Тому інтеграція в глобальні ініціативи — розширення CRS та імплементація механізмів Pillar Two — є стратегічною потребою, що дозволяє Україні закріпити нинішній позитивний ефект і створити довгострокові умови для зменшення податкових втрат у післявоєнний період.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проведене дослідження дало змогу всебічно розкрити економічну, правову та інституційну природу офшорних юрисдикцій, визначити їхню роль у глобальній фінансовій системі та окреслити напрями вдосконалення міжнародного регулювання. Офшоризація сучасної економіки є результатом податкових відмінностей між країнами, зростання мобільності капіталу й прагнення компаній знизити регуляторні бар'єри.

З'ясовано, що офшорні зони виконують двоїсту функцію у світовій економіці. Вони створюють можливості для акумулювання капіталу, розвитку міжнародних фінансових ринків і підвищення гнучкості бізнес-структур. Водночас офшори формують ризики для податкових систем держав, спричиняють втрати бюджету й можуть використовуватися для приховування доходів. Привабливість таких юрисдикцій пояснюється низьким рівнем оподаткування, спрощеними умовами корпоративної реєстрації та високим рівнем конфіденційності фінансових операцій.

Дослідження показало, що міжнародна спільнота поступово формує систему боротьби з агресивним податковим плануванням. Найбільш активну роль у цьому відіграють ОЕСР, FATF, Європейський Союз і G20. Ініціативи ОЕСР, зокрема проєкт BEPS, створили основу для обміну податковою інформацією та запровадження мінімальних стандартів прозорості. FATF забезпечує моніторинг фінансових потоків і запобігає використанню офшорів для відмивання коштів. ЄС запроваджує спільні «чорні списки» юрисдикцій, а G20 підтримує узгодження політики провідних економік світу.

Попри досягнутий прогрес, система міжнародного регулювання має низку слабких сторін. Різний рівень залученості держав, суперечності між національними податковими системами й відмінності у політичних інтересах перешкоджають створенню єдиної та ефективної архітектури контролю. Це свідчить про потребу в подальшій гармонізації норм і посиленні взаємодії між країнами.

Важливим напрямом розвитку є підвищення ролі бізнес-спільноти й організацій саморегулювання, зокрема Міжнародної торгової палати. Такі структури сприяють формуванню етичних стандартів ведення бізнесу, підвищенню прозорості корпоративного управління та зміцненню довіри між державами й приватним сектором. Участь ICC Ukraine у міжнародних ініціативах створює можливість для адаптації глобальних норм до українського контексту та підвищення конкурентоспроможності національного бізнесу.

Аналіз ефективності існуючих механізмів показав, що глобальна політика боротьби з офшорами поступово переходить до системної моделі, у центрі якої стоїть профілактика порушень, обмін інформацією та уніфікація правил оподаткування. Однак залишаються проблеми недостатньої координації, асиметрії даних і нерівномірного впровадження стандартів.

На основі проведеного дослідження сформульовано такі пропозиції:

1. Для міжнародних організацій та урядів:

- пришвидшити імплементацію Pillar Two та забезпечити обов'язковість глобальної мінімальної податкової ставки для всіх основних юрисдикцій;
- розширити сферу застосування CRS на трасти, страхові продукти, корпоративні структури та інші складні форми володіння активами;
- забезпечити підтримку країнам, що розвиваються, у вигляді технічної допомоги та нарощення адміністративної спроможності.

2. Для Міжнародної торгової палати (ICC) та ICC Ukraine:

- активізувати участь у консультаційних процесах ОЕСР, ЄС та інших органів з питань глобального оподаткування;
- розширити програми навчання компаній щодо комплаєнсу та прозорих моделей корпоративного структурування;
- розробляти національні рекомендації для бізнесу щодо зменшення податкових ризиків і уникнення непрозорих схем.

3. Для України:

- Забезпечити повноцінне впровадження CRS та розширити його охоплення на складні корпоративні структури.
- Гармонізувати податкові правила відповідно до ключових міжнародних стандартів, зокрема елементів Pillar Two.
- Поглибити співпрацю з ICC Ukraine як платформою взаємодії між державою та бізнесом у процесі імплементації глобальних податкових стандартів.

Підсумовуючи, можна зазначити, що ефективна протидія офшоризації потребує узгоджених дій держав, міжнародних організацій і бізнесу. Розвиток глобальних стандартів прозорості, підвищення рівня довіри та розширення міжнародної координації створюють умови для формування нової фінансової системи, у якій чесна конкуренція та відповідальна податкова поведінка стають нормою міжнародного бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Cobham, A., Janský, P. Global distribution of revenue loss from tax avoidance: Re-estimation and country results [Електронний ресурс] // *arXiv preprint arXiv:1703.03016*. - 2017. - Режим доступу: <https://arxiv.org/abs/1703.03016>.
2. Offshore financial centre [Електронний ресурс] // *Wikipedia*. - Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Offshore_financial_centre.
3. Cobham A., Janský P. Identifying Tax Havens and Offshore Finance Centres [Електронний ресурс]. – Tax Justice Network, 2007. – Режим доступу: https://www.taxjustice.net/cms/upload/pdf/Identifying_Tax_Havens_Jul_07.pdf
4. Zucman G. How Corporations and the Wealthy Avoid Taxes [Електронний ресурс]. – *The American Prospect*, 2015. – Режим доступу: <https://gabriel-zucman.eu/files/press/201512AmericanProspect.pdf>
5. Poghosyan T., Nanekaran Y. Tax havens and international business: A conceptual framework of accountability-avoiding foreign direct investment [Електронний ресурс]. – ResearchGate, 2021. – Режим доступу: <https://www.researchgate.net/publication/355569848>
6. OECD. Exchange of Information and Bank Deposits in International Financial Centres [Електронний ресурс]. – OECD, 2019. – Режим доступу: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2019/11/exchange-of-information-and-bank-deposits-in-international-financial-centres_242c9ae6/025bfebe-en.pdf
7. BIS. Offshore financial centres and tax evasion: BIS Working Paper No. 1035 [Електронний ресурс]. – Bank for International Settlements, 2022. – Режим доступу: <https://www.bis.org/publ/work1035.pdf>
8. Offshore Financial Centers [Електронний ресурс] / *Nishith Desai Associates*. - 2023. - Режим доступу: https://www.nishithdesai.com/fileadmin/user_upload/pdfs/Research%20Articles/Offshore%20Financial%20Centers.pdf.

9. Hines, J. R., Rice, E. M. Tax Havens and International Business [Электронный ресурс] // *Aston Research Explorer*. - 2020. - Режим доступа: https://research.aston.ac.uk/files/52612416/Tax_havens_and_international_busines.pdf.
10. Куйбіда В. Offshore jurisdictions as a tool for minimization of tax liabilities [Электронный ресурс]. – *Socio-Economic Management*, 2022, Vol. 4, No. 1. – Режим доступа: <https://science.lpnu.ua/smeu/all-volumes-and-issues/volume-4-number-1-2022/offshore-jurisdictions-tool-minimization-tax>
11. Offshore Financial Centers — The Role of the IMF [Электронный ресурс] // *International Monetary Fund*. - 2000. - Режим доступа: <https://www.imf.org/external/np/mae/oshore/2000/eng/role.htm>.
12. The BVI Advantage [Электронный ресурс] // *Mondaq*. - 2009. - Режим доступа: <https://www.mondaq.com/offshore-financial-centres/76870/the-bvi-advantage>.
13. Practical Law: Offshore Financial Centres Overview [Электронный ресурс] // *Thomson Reuters Practical Law*. - Режим доступа: <https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/1-519-8769>.
14. Garcia-Bernardo, J. et al. Uncovering Offshore Financial Centers: Conduits and Sinks in the Global Corporate Ownership Network [Электронный ресурс] // *Nature Scientific Reports*. - 2017. - Vol. 7. - Режим доступа: <https://www.nature.com/articles/s41598-017-06322-9>.
15. Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes: Annual Report 2023 [Электронный ресурс] // *OECD*. - 2023. - Режим доступа: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/networks/global-forum-tax-transparency/global-forum-annual-report-2023.pdf>.
16. Fiscal Monitor: Tax Policy for Inclusive Growth [Электронный ресурс] // *IMF eLibrary*. - 2023. - Режим доступа: <https://www.elibrary.imf.org/downloadpdf/display/book/9798400240911/9798400240911.pdf>.

17. *The State of Tax Justice 2024* [Электронный ресурс] // *Tax Justice Network*. - 2024. - Режим доступа: <https://taxjustice.net/wp-content/uploads/2024/11/State-of-Tax-Justice-2024-English-Tax-Justice-Network.pdf>.
18. Annual Report 2019 [Электронный ресурс] // *International Monetary Fund*. - 2019. - Режим доступа: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/ar/2019/eng/>.
19. *The State of Tax Justice 2023* [Электронный ресурс] // *Tax Justice Network*. - 2023. - Режим доступа: <https://taxjustice.net/reports/the-state-of-tax-justice-2023/>.
20. Financial Market Trends, Volume 2000, Issue 3 [Электронный ресурс] // *OECD Publishing*. - 2000. - Режим доступа: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2000/10/financial-market-trends-volume-2000-issue-3_g1ghgdaf/fmt-v2000-3-en.pdf.
21. Cobham, A., Janský, P., Meyer, C. The State of Tax Justice 2023: Corporate Tax Avoidance and Global Inequality [Электронный ресурс] // *PNAS Nexus*. - 2023. - Vol. 2(3). - Режим доступа: <https://academic.oup.com/pnasnexus/article/2/3/pgad051/7059318>.
22. Oei S., Ring D. Global Tax Avoidance: Evidence from the PLOS Dataset [Электронный ресурс]. – *PLOS ONE*, 2024. – Режим доступа: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0326228>
23. JM Lawyers. The Anderson Decision: Case Summary [Электронный ресурс]. – JM Vandenberg Law, 2023. – Режим доступа: <https://jmvlaw.com/the-anderson-decision/>
24. Harmful Tax Practices [Электронный ресурс] // *OECD*. - 2024. - Режим доступа: <https://www.oecd.org/en/topics/harmful-tax-practices.html>.
25. Standard Setting for Tax and Crime [Электронный ресурс] // *OECD*. - 2023. - Режим доступа: <https://www.oecd.org/en/topics/standard-setting-for-tax-and-crime.html>.

26. The Mandate of the FATF [Электронный ресурс] // *Financial Action Task Force (FATF-GAFI)*. - 2024. - Режим доступа: <https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/mandate-of-the-fatf.html>.
27. Anti-Tax Avoidance Package [Электронный ресурс] // *Council of the European Union*. - 2023. - Режим доступа: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/anti-tax-avoidance-package/>.
28. OECD Secretary-General Tax Report to G20 Finance Ministers and Central Bank Governors - Indonesia, October 2022 [Электронный ресурс] // *OECD*. - 2022. - Режим доступа: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/10/oecd-secretary-general-tax-report-to-g20-finance-ministers-and-central-bank-governors-indonesia-october-2022_8a885b68/f8b2df3e-en.pdf.
29. Final G20 FMCBG October 2023 Communiqué [Электронный ресурс] // *G20*. - 2023. - Режим доступа: https://www.g20.in/content/dam/gtwenty/gtwenty_new/document/Final_G20_FM_CBG_October_2023_Communique.pdf.
30. Tax Justice Network. The State of Tax Justice 2020 [Электронный ресурс]. – TJN, 2020. – Режим доступа: https://taxjustice.net/wp-content/uploads/2020/11/The_State_of_Tax_Justice_2020_ENGLISH.pdf
31. Tax Justice Network. The State of Tax Justice 2021 [Электронный ресурс]. – TJN, 2021. – Режим доступа: https://taxjustice.net/wp-content/uploads/2021/11/State_of_Tax_Justice_Report_2021_ENGLISH.pdf
32. Tax Justice Network. The State of Tax Justice 2022 [Электронный ресурс]. – TJN, 2022. – Режим доступа: <https://taxjustice.net/wp-content/uploads/2022/11/State-of-Tax-Justice-2022-Tax-Justice-Network.pdf>
33. Ernst & Young Global Limited. *OECD releases outcomes of sixth peer review on BEPS Action 13 on Country-by-Country Reporting* [Электронный ресурс]. - 2023. - Режим доступа: https://www.ey.com/en_gl/technical/tax-alerts/oecd-releases-outcomes-of-sixth-peer-review-on-beps-action-13-on.

34. OECD. *Measuring and Monitoring BEPS, Action 11 - 2015 Final Report* [Электронный ресурс]. - OECD Publishing, Paris, 2015. - Режим доступа: https://www.oecd.org/en/publications/measuring-and-monitoring-beps-action-11-2015-final-report_9789264241343-en.html.
35. Mwangi, J. *Effects of Double Taxation Treaties on Tax Revenue Performance in Kenya // African Journal of Economics*. - 2022. - Режим доступа: <https://ajpojournals.org/journals/AJE/article/view/2678>.
36. Cobham, A. *Tax Havens and Development // ICTD Working Paper 40*. - Brighton: Institute of Development Studies, 2014. - Режим доступа: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/57a0899740f0b652dd0002de/ICTD_WP40_0.pdf.
37. OECD. *OECD/G20 Inclusive Framework on BEPS: Progress Report September 2022 - September 2023* [Электронный ресурс]. - Paris: OECD Publishing, 2023. - Режим доступа: https://www.oecd.org/en/publications/2023/10/oecd-g20-inclusive-framework-on-beps-progress-report-september-2022-september-2023_825b9fe1.html.
38. Council of the European Union. *Taxation: Member States update EU list of non-cooperative tax jurisdictions* [Электронный ресурс]. - 10 October 2025. - Режим доступа: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/10/10/taxation-member-states-update-eu-list-of-non-cooperative-tax-jurisdictions/>.
39. World Bank. *Global Economic Prospects 2025: Policy Challenges in an Uncertain World* [Электронный ресурс]. - Washington, D.C.: World Bank, 2025. - Режим доступа: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099918205042371705/pdf/IDU0fd264bfb0c6f704cda09bd20025a1aa3a08c.pdf>.
40. StudySmarter. *Tax Treaties - Definition, Types and Benefits* [Электронный ресурс]. - 2024. - Режим доступа: <https://www.studysmarter.co.uk/explanations/business-studies/accounting/tax-treaties/>.

41. Lang, M. *The Role of Tax Treaties in Facilitating Developments and Protecting the Tax Base* [Електронний ресурс]. - Vienna University of Economics and Business, 2014. - Режим доступу:

https://www.wu.ac.at/fileadmin/wu/d/i/taxlaw/Institute/Publikationen_Lang/2012-2014/Neue/The_Role_of_Tax_Treaties_in_Facilitating_Developments_and_Protecting_the_Tax_Base.pdf.

42. CASE Україна. *Tax Avoidance in Ukraine: Scale and Mechanisms* [Електронний ресурс]. – CASE Ukraine, 2020. – Режим доступу: https://case-ukraine.com.ua/content/uploads/2020/09/CASE_Tax-avoidance.pdf

43. ISET. *Офшорні схеми: масштаби та механізми 2024* [Електронний ресурс]. – ISET, 2024. – Режим доступу: <https://iset-ua.org/images/Shemi-2024-final.pdf>

44. OECD. *Effective Tax Rates of Multinational Enterprises: 2023 Edition* [Електронний ресурс]. - OECD Publishing, Paris, 2023. - Режим доступу: https://www.oecd.org/en/publications/2023/11/effective-tax-rates-of-mnes_d9ba8a67/4a494083-en.pdf.

45. OECD. *Corporate Tax Statistics - 2023* [Електронний ресурс]. - Paris: OECD Publishing, 2023. - Режим доступу: https://www.oecd.org/en/publications/corporate-tax-statistics-2023_f1f07219-en.html.

46. OECD. *The Global Minimum Tax and the Taxation of MNE Profit* [Електронний ресурс]. – OECD, 2024. – Режим доступу: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/01/the-global-minimum-tax-and-the-taxation-of-mne-profit_2c3d9f9d/9a815d6b-en.pdf